

Shrnutí tématu pro WEB

Studie **S TECHNICKOU NORMALIZACÍ K UDRŽITELNOSTI** byla zpracována Kabinetem pro standardizaci v rámci projektu KOORDINACE ZAPOJENÍ ČESKÝCH SPOTŘEBITELŮ V ISO COPOLCO S PŘIHLÉDNUTÍM K EVROPSKÉ NORMALIZACI PRO ROK 2023 realizovaného s podporou České agentury pro standardizaci (CAS).

„Úloha technické normalizace v oblastech podpory nových trendů a technologií je nezpochybnitelná a jsme rádi, že ve vztahu k tématu udržitelnosti mohla Agentura podpořit vznik této studie.“ (Mgr. Zdeněk Veselý, generální ředitel ČAS)

Oběhové hospodářství (cirkulární ekonomika) je způsob výroby a spotřeby, který díky sdílení, pronajímání, opětovnému používání, opravování, repasování nebo recyklaci zhodnocuje již existující výrobky, suroviny a materiály. Je základním prostředkem na **CESTĚ K UDRŽITELNOSTI**.

V Evropské unii je nyní přijímána řada legislativních opatření, která mají cestu k udržitelnosti podpořit. Pro funkci trhu při naplňování cílů Zelené dohody je zásadní operativní a efektivní využití standardizace – technických norem. A o tom je předmětná studie.

Samotnému **oběhovému hospodářství** se věnují zejména mezinárodní normy ISO. V přípravě jsou tři zásadní normy, které spolu úzce souvisí. Týkají se prvotně vymezení pojmu oběhového hospodářství a sdílí vizi, zásady; uživatel norem obdrží obchodně zaměřený návod, jak dosáhnout oběhového hospodářství stanovením cílů, identifikováním příslušných aspektů oběhovosti a přijetím odpovídajících opatření/činností; a konečně, normy nabídnou strukturovaný přístup k měření a posuzování výkonnosti oběhovosti a k dopadům na udržitelnost založených na standardních indikátorech a doplňujících metodách.

EKODESIGNEM se rozumí začlenění environmentálních aspektů do návrhu výrobku s cílem zlepšit vliv výrobku na životní prostředí během celého životního cyklu. Nediílnou součástí ekodesignu je **vyvážení kladů a záporů** mezi různými environmentálními požadavky a řešeními tak, aby výsledek byl přínosný pro zainteresované strany. Ve studii je představen návrh nového nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků, zveřejněný v březnu 2023. Návrh vytváří rámec pro stanovení požadavků na ekodesign konkrétních skupin výrobků s cílem výrazně zlepšit jejich oběhovost, energetickou náročnost a další aspekty environmentální udržitelnosti. S ekodesignem výrobku úzce souvisí též informace o energetické účinnosti elektrických spotřebičů a dalších spotřebičů prostřednictvím **ENERGETICKÝCH ŠTÍTKŮ**. Ve studii je provedena reakpitulace tohoto způsobu značování, který se v roce 2021 změnil, když po několika letech bylo navráceno označování třídami pouze A až G a tak zmizely třídy A+, A++ a A+++, které mohly být pro spotřebitele zavádějící.

Ve vztahu k ekodesignu je do soustavy ČSN zavedeno několik mezinárodních norem. Týkají se například systémů environmentálního managementu ohledně začleňování ekodesignu, dále ekodesignu elektrických a elektronických produktů, včetně návrhu a vývoje tak, aby se minimalizovaly environmentální dopady produktů v průběhu jejich celého životního cyklu; anebo ekodesignu audiovizuálních zařízení, zařízení pro informační a komunikační technologie.

ŽIVOTNOST VÝROBKU je jedním (a zásadním) rysem spolehlivosti výrobku. Charakterizuje kvalitativní vlastnost předmětu, která označuje, jak dlouho si předmět udrží své původní, nebo téměř původní vlastnosti – tedy svoji jakost či kvalitu. Legislativní vývoj v EU vede k výraznému posílení aspektu

opravitelnosti výrobků, pod motem „právo spotřebitele na opravu“. Výrazně k tomu má napomoci návrh směrnice o společných pravidlech na podporu oprav zboží.

Pro výrobní praxi s dopadem na životnost výrobků a oběhové hospodářství obecně má zásadní význam balíček evropských norem pro materiálovou efektivnost výrobků (ČSN EN 4555X). K podpoře značení výrobků či i služeb ohledně životnosti nakupovaného produktu byla Sdružením českých spotřebitelů zavedena značka kvality **Životnost PLUS** (www.zivotnost-plus.cz).

ENVIRONMENTÁLNÍ SDĚLENÍ je informace o jednom nebo více environmentálních aspektech nebo o environmentálním dopadu produktu, která má za cíl informovat zamýšlenou skupinu adresátů a ovlivňovat trh s tímto produktem. Na jaře 2023 byl zveřejněn návrh EK na společná kritéria proti greenwashingu a zavádějícím environmentálním tvrzením. Podle návrhu budou mít spotřebitelé větší přehled, větší jistotu, že když se něco prodává jako ekologické, tak to skutečně ekologické je, a kvalitnější informace pro výběr výrobků a služeb šetrných k životnímu prostředí.

Tématu vyloučení zavádějících informací o ekologických vlastnostech výrobku se věnuje řada hlavně mezinárodních norem. Nabízejí například zásady a požadavky na environmentální sdělení a programy pro produkty, anebo požadavky na vlastní environmentální tvrzení, včetně vyjádření, značek a grafických značek, týkající se produktů, a další.

A CO NA ZÁVĚR? I Česko má konkrétní program – „Cirkulární Česko“ pro zavádění oběhového hospodářství do společnosti. „Akční plán pro období 2022-2027“ sleduje řadu cílů a opatření, včetně minimalizace odpadu a zvýšení efektivity zdrojů, podpory inovativních a udržitelných přístupů ve výrobě a spotřebě, podpory inovací a udržitelného designu včetně vývoje ekologicky šetrných produktů a služeb, atd.

Plán počítá se zapojením všech zainteresovaných aktérů, tj. nejen výrobců, ale např. také poskytovatelů služeb a spotřebitelů/občanů. Studie Kabinetu podpořená Agenturou ČAS a následně vydaná publikace s podporou Rady kvality ČR takto k naplňování programu Cirkulární Česko přispívají.

Studie ke stažení a další souhrnné informace a výstupy k tématu – [Zde](#)¹

Kabinet pro standardizaci, o. p. s.

Pod Altánem 99/103, 100 00 Praha 10
DIČ: CZ28984072, IČ: 28984072
Tel.: +420 602 56 18 56; e-mail: info@top-normy.cz
www.top-normy.cz
Bankovní spojení: Fio banka, č. ú. 2301482858/2010

Kabinet pro standardizaci byl založen v roce 2009. Jeho statut a první roky činnosti byly vyvíjeny a rozvíjeny v úzké spolupráci s norským normalizačním orgánem Standards Norway, poté rovněž se švýcarskou spotřebitelskou organizací Fédération romande des consommateurs. Ambicí Kabinetu je spolupráce s národním normalizačním orgánem, s partnery na trhu a s evropskými a mezinárodními organizacemi na posilování zapojení spotřebitelů do standardizačních procesů.

¹ <https://www.top-normy.cz/temata-normalizace/10-chovani-trhu-i/15-udrzitelna-spolecnost/udrzitelnost-2023.php>